

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

SUMARI—*Val més morí retgirats que condemnats*, per Mossen Romaguer.—Notícies històriques.—*Santa Teresa de Jesús*, per Jacinto Verdager, Pre.—Sants y festes.—*El Pilar*, por X.—*Regalims de mel*, per B. F.—*Anyoranga*, per Joan Aguiló, Pre.—*Anima, bèstia o màquina*, per el Sen Garrovi.—Monument a Cristo Redemptor.—*Cronicó*, pes Cronista.—*Folk-lore mallorquí*, per S. Elviro Más.—Anuncis.

Val més morí retgirats que condemnats

Lo Evangeli d'avuy es una relació del segon miracle que feu el Bon Jesús a Caná de Galilea; relació feta ab tal destreça, que no hi manca detall ni hi sobra un sol mot.

Ab la pena escrita a sa cara, y després d'una jornada de catorce hores, se presenta davant el Bon Jesús un cavaller de la cort y li demana que vaja a curar un fill seu, qui estava pera morir a Cafarnaum.

Jesús, per tota resposta, li diu: Vosaltres, en no veure miracles, ja no creys.

Senyor,—reprén aquell cavaller ple d'angoixa—veníu abans que muira lo meu fill.

Vés—li diu llavores Jesús—lo teu fill ja está curat.

Lo cavaller creu en la paraula del Bon Mestre y, tot seguit, parteix cap a Cafarnaum.

Devers mitjan camí, troba sos criats, que venían a donarli la bona nova de qu'el seu fill havia tombat per be.

Demana a quin' hora havia comensada la millorança y li responen que vers la una de la tarde l'havia dexat la febre; ab lo que vegé clar qu'era el mateix moment en que Jesús li havia dit: Vés, lo teu fill ja está curat.

Y va creure en Jesús ell y tota la seua familia.

Si axís reprén el Bon Jesús aquell cavaller, perque, encara que tengués fé, no era aquesta cabal y complida ¿quina reprensió no han de merexer tants de cristians, com avuy en día s'estilan, qui tenint malalts a ca-seua no pensan més qu'ab metjes y remeys humans y, com si aquell malalt no tengués una ánima que salvar, no tenen eyma per presentarse a Christo y dirli, talment com aquell cavaller de l'Evangeli: *Senyor, veníu a ca-nostra; feys via, no fos cosa que morís sensa Vos?*

Perque haveu de pensar y creure qu'el Bon Jesús román encara entre nosaltres. Ell mateix ho ha dit y no pot mentir. Está realment present a n'el Santíssim Sagrament de lo Altar, tan alt y tan poderós com está a n'el Cel, ahont se volgué quedar perque sos fills lo rebessen tot lo més sovint possible en vida, y per servirlos a darrer' hora de viatic; y está també present en la persona del sacerdot, qui es com una encarnació del mateix Christo demunt la terra, com un segona Eucaristía.

Com encarnació de Christo te lo sacerdot la seua mateixa missió: *Axi com mon Pare m'ha enviat, axi també Jo vos envii a vosaltres.*

Te lo seu mateix esperit: *Rebeu lo Esperit Sant*, diu el Bisbe, quant ordena els novells sacerdots.

Te lo seu mateix poder: El Pare, diu Sant Joan Crisostom, ha donat tot son poder al Fill y aquest ne fa traspás al sacerdot. Y per axó en les seues mans está el perdonar pecats o no perdonarlos, fermar o desfermar, obrir les portes del cel y tancar l'avench de l'infern.

Encarnació de Christo demunt la terra, instrument y canal de les seues misericordies, es el sacerdot sa ma ab que Christo absol y beneheix, la llengua ab que parla y ensenya, el cor ab qu'estima y compateix, l'altar ahont Ell se sacrifica; es, ab una paraula el sacerdot, com un *alter Christus*, com una segona Euca-

ristia, que perpetúa la seua presencia demunt la terra més enllà del temps y de l' espay.

* * *
Més ay trist! avuy la fé de molts de cristians ha mancabada tant, ha sufrides tantes aminves que, en lloch de cridarnos per donar assistencia espiritual als malalts, los feym *tanta por* que nos tancan les portes, *ab bons modos*.

Cumpliments, axò si, ne farán al ministre de Deu més y tot que no 'n desitja; però dexar-lo entrar dins la cambra del pobre malalt, axò ja son altres cinch centes... no hi ha que pensarhi fins que ja sia partit a la vela... quant, més molt que viu, tal vegada ja no hi tenim cap feyna devora ell.

Ara está quiet, diuen; per paga ha passada la nit tan desficiós, que no 's prudent trencarli el sò; el metje aconsella molt de repòs; y nos te advertit que no hi dexem entrar ningú... y altres excuses de mal pagador, per l'estil d'questes, que, per qui entén el diccionari que gastan *certs cristians modernistes* qui pretenen de bona criança, volen dir en mallorquí tranch y llampant: *allá-dins no 's pas per el cap entrarhi per ara; el malalt te tot el seu conexement y no 'l volém retgirar.*

Y a n' axò diu el mon estimar? ¡Valgam Deu, quin amor! *Amor homicida* l'anomenaria, si fos possible poré fer avenir y casar aquestes dues paraules. Estimar es voler be; y ¿es volerli be al pobre malalt qui 's troba a les portes de la mort, qui tal volta ha de mester una bona confessió que, per una dexedés criminal, ha perllongada fins a derrer-hora, ferlo morir *com un ca*, enganantlò ab una esperança d'un tomb que, en no esser per miracle, saben que no ha de venir, y dexarlo caure miserablement dins l'infern... tot per pòr de retgirarlo?

—Es, vos dirán, qu' el cor no mos basta per parlarlos de sacraments... ¡haver de donar aquest sentiment a una persona qu' un estima, com es un pare o una mare... axò es *massa cruel!* Romanticisme de novela, pur romanticisme. Faría esclafir de riure, si no fes plorar de pena. ¡Que tanta estimació! ¡com si fossem venguts de fora vila y no mos coneguessem ja fa temps! Per paga va tan acassat l'amor de bon de veres, que ab un ca y una fura, un no'n troba per un sant remey. ¡Com si venguessem de ses Arasses y no sabessem que a sa llengo li feym dir lo que volem y que no es or tot lo que lluu!

No tenen cor per parlar a son pare o a sa mare de sacraments; no los volen retgirar perque los *estiman*.... però en canvi han anat molt vius, y han estat prou llests per cercar, abans de més remor, un amich de confiança qui los parlás de testament. ¡Per paga du tants d'en-

redos no dexar les coses ben clares! ¡costa tant la declaració d'hereus! qu' es necessari donarlos aquest disgust de ferlos *escriure*, encara que, axò sí, los *sapia un greu de l'ánima*.... Però que son pare o sa mare s' en vagen a l'altre mon ab sos papers nets o no... que s' en duguen el *passa-port* ben estirat perque a les portes del cel no los fassen tornar arreta... axò *ja no fretura tant*; sobre tot ja ho veurem a derrer-hora... no ve la nau tan a la penya.... ¿No es ver qu' es axò *estimar*? Pobrets! no 'ls doneu tan forta abrassada qu' els estrangolau...

¿Voleu més proves d'amor? Idó... aquell pare o mare morirá sensa confessar ni combregar, tot lo més s' en anirán a l'altre mon ab una absolució donada ab condició y ab l'Estramunció, rebuda sensa sentits; pero son pare encara estará calent dins el llit, y aquell fill, qui *l'estimava tant* que no gosá parlarli de sacraments, tal volta per no afegir aquest *disgust* més als molts ab qu' havia amargada la seua, vida rebrá ses visites d'amichs y coneguts, més fresch qu' una camarrotja... y ses filles, fent desyare qualche ploeya, parlarán ab sa modista de la roba qu' han mester per cosirse lo dol... y uns y altres no aclucarán els ulls en tota la nit, frissant que arribi l'hora d' obrir el testament y, son pare no estará enterat, y germans ab germans se posarán com a tap de pica, perque a tu t' ha afavorit ab una pesseta més y a mi m' ha fet falló de *sis sous*.

Direu que ponder? No hi ha tal. Si ses parets, axí com tenen oreyes tenguessen llengo, farían per mi testimoni que no ment. Allá hont no hi ha amor en Deu y per Deu tot altra amor es pura comedi. Si no apar ver lo que deym es per esserho massa; puix res tan *inverossimil* com la mateixa veritat.

Y no digueu que no fretura parlar de sacraments a tal o qual malalt, perque es un homo tot de Deu, bo com es pa, que no ha fet mal a les pedres; perque quant l'Esglesia mana als faels cristians confessar y combregar, al manco una volta al any o antes si espera perill de mort, no fa distinció entre bons y dolents: la lley es general. A més de que ab axò d'honradés y de bondat... la mitat de la mitat. Deu es qui nos ha de judicar, y moltes coses que a nosaltres nos passen per maya, a n' el judici de Deu no passarán. Per esser bons y honrats de veres no basta *cubrir les apariencies*, per no donar que xerrar a la gent, ni fins y tot anar a missa cada día y a ses corant-hores y estar assentats a totes ses Confraríes y du l'escapulari—encare que tot axò sia molt bo y molt sant—sino que s' es mester obrar sempre conforme la rahó y la lley de Deu; y encare qu' els sacraments no sian més que deù y cinch de l'Es-

glesia, n' hi ha qualcun, sobre tot el sisé y el seté en qu' es molt facil hi haja *punts escapats* o qualque *esqueix* y sia necessari una bona *sargidura* per poré comparexer a n' el tribunal de Deu... perque ja 's cosa sabuda alló de que: *axí com van los tractan*.

A qui 'n vulla sabrer més la prima d' axò, li recomanam l' hermosa novela del P. Coloma: *Era un santo*, que posa el dit a sa llaga, ab aquella genial destreça ab que ho sap fer l' eminent jesuïta, y mostra qu' avegades les apariencies enganan y, que *allá hont sembla que no hi plou no s' hi pot estar de goteres*.

....Que no hem de judicar mal de ningú; es ve. No judiquém y no serém judicats; però, tractantse dels nostres malalts, *sensa judicarlos*, portamnos envers d' ells y procuremlos tots els remeys espirituals, com si realment sabessem qu' es troban en pecat mortal. D' obrar axí, ells sempre 'n treurán profit; de obrar d' altra manera, ells sempre 'n sortirán escalabrats, per veurerse privats tal volta de la gracia santificant, sensa qual vestit de noccs serán tirades les seues ànimes a les tenebres exteriors, o al manco per veurerse privats de l' augment d' aquella gracia y demés aussilis espirituals que donen els sacraments, segons el fi perque Christo Jesús los va instituir... y d' aquests perjudicis vosaltres ne sereu responsables y n' haureu de respondre un día a n' el judici de Deu.

Estimaulos, donchs, *de veres* als vostres malalts; no comporteu que s' en vagen d' aquest mon sensa rebre els sacraments; no tengueu pòr... no 's retgirerán; y en tot cas teniu sempre present aquell adagi: *val més morir retgirats que condemnats*.

Moss. ROMAGUER

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1348.—En el convent del Sant Esperit de Palma, día 15 d' Octubre, morí el V. P. Fr. Joan de la Verge, natural d' Inca, qui trobantse esclau dins Africa, fou trasportat maravellosament a la ciutat de Tarifa, desd' ahont emprengué son viatge a Mallorca, derramant per totes parts aquell olor mistich de santedat, qu' exhalan les ànimes purificades en el gresol de ses tribulacions; per lo que meresqué l' apreci dels relligiosos qu' el veneravan com a sant y l' incomparable satisfacció de sentir de boca del mateix Jesucrist sa promesa de qu' en el cel li seria recompensat ab usura tot lo qu' havia fet en la terra per extèndre el seu Nom y lliberar als esclaus de la moreria africana.

Santa Teresa de Jesús

Muero porque no muero.

Veü passar (*) santa Teresa
extasiada en eix Cor,
breviari ahont ha apres
la ciencia del amor.

En lletres de sanch y flama
allí apren la caritat,
allí veü com Deu nos ama,
¡ay! essent tan oblidat.

En ses pàgines llegía
que l' estimar es patir,
y, fulletjantlo, 's moria
de no poderse morir.

Penetra allí nous misteris,
mars de llum cèlica hi veü,
Colon de nous hemisferis
del mon del amor de Deu.

Lo Llibre diví estudia,
quan baixant un Serafi
també 'l del seu cor, obria
ab una fletxa d' or fi.

La fletxa n' isqué vermella
com lo ferro del fornal,
fíbló de mística abella
que 'n tragué mel celestial.

Oh seráfica sageta,
li ets ben dolça y ben cruel,
de la llaga que li has fetá
no 'n curará sinó al cel.

Del amor d' ençá qu' es presa
en la terra hi está trist;
no sembla 'l cor de Teresa
sinó el Cor de Jesucrist.

JACINTO VERDAGUER, PRE.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

- Día 44.—Dilluns.—S. Calixto I, papa y mr.
Día 45.—Dimars.—Sta. Teresa de Jesús, vg. y fund.
Día 46.—Dimecres.—S. Galo, ab. y cfr.
Día 47.—Dijous.—Sta. Euduvigis, viuda.
Día 18.—Divenres.—S. Lluch, evang.
Día 19.—Dissapte.—S. Pere d' Alcántara, cfr. y y fdr.
Día 20.—*Diwenge*. ✠—XXI. S. Joan Canci, prev.

(*) L' autor, en sa inspiradíssima llegenda del Sagrat Cor de Jesús: *Lo Somni de Sant Joan*, d' ahont prenim aquesta poesia, per honrar la gloriosa memoria de la gran doctora mística espanyola, nos presenta al deixeble ben aymat del Salvador dormintse sobre 'l pit de son Mestre y somiant que veü passar un esplet d' ànimes belles qui, en misteriosa processó, van arribant fins al Cor deífich, per encendre en ses amoroses flames. (N. de la R.)

EL PILAR

Rindiendo homenaje de amor y devoción á la bendita y gloriosísima Virgen del Pilar, cuya entusiasta y esplendorosa fiesta anual celebran hoy, en Montesión, la colonia aragonesa y varios devotos de la Inmaculada Señora, reproducimos, con gusto, el siguiente capítulo de un folleto que, con el título que va al frente de estas líneas, se publicó en Palma, en 1899.

MARÍA Y ESPAÑA

VIVEN los cuerpos mientras los latidos del corazón hacen circular por sus venas sangre oxigenada, y mientras las aspiraciones pulmonares la nutren y purifican; viven las almas mientras los latidos del amor mantienen clara la brillante luz de la fe, que muestra inmensos horizontes y consoladoras esperanzas; viven, en fin, las naciones mientras conservan sus venerandas tradiciones, y de sus días de gloria se envanecen, y de los sacrificios de sus héroes hacen espejo y modelo al que ajustan su conducta.

Impídanse los latidos de un corazón, ú obstrúyase un canal respiratorio, y se habrá hecho un cadáver; bórrese la fe en un alma, y la criatura más noble de la tierra descenderá á nivel mucho más inferior que el de los irracionales; menospréciense las tradiciones y desaparecerá un pueblo.

Rápidamente se descompone el cuerpo cuya sangre se vicia y empobrece; pronto se degrada el hombre cuyos amores se desvían y cuya mente se oscurece; civilización gloriosa que vende sus laureles, y olvida los ideales que la encumbraron, no tarda en llegar al abismo de la barbarie y á ser esclava de astutos y solapados mercaderes.

¡Grande fuiste, España mía, y á través de los siglos escribiste páginas de oro en la historia del mundo con la sangre de tus mártires y de tus guerreros, con las plumas de tus sabios y con la virtud de tus hijos! ¡Malhaya los que se atreven á menospreciar la fe, el espíritu de sacrificio y los levantados ideales que entretegieron nuestras glorias!

Estos tales, olvidan que no es España la muchedumbre que habita desde los Pirineos hasta el Estrecho viviendo sin cohesión moral alguna y moviéndose al embate de influencias extrañas, de teorías sectarias ó de pasiones mezquinas.

Ni lo es por el suelo, ni por la sangre, ni por el habla, ni por las costumbres. Hay hoy dentro de la península límites que no señaló la naturaleza, y tendencias á que estos límites se aumenten, por no ver algunos infelices que la salud no consiste en amputaciones, sino en extirpar el virus canceroso que corroe todo el organismo; como los hubo entre celtas é iberos; entre griegos y fenicios; vándalos, alanos y suevos; visigodos, árabes y reconquistadores. Sangre de todos estos pueblos corre por nuestras venas, y en diversas lenguas se canta, se ora, se disputa, y, lo que es más horrible, se blasfema en los diferentes territorios de la patria. Si por patria ha de entenderse lazo de unión entre un pueblo y un ideal que informe la vida de varias generaciones, examínese con atención la Historia, y se verá que el único lazo é

ideal grande y permanente es la fe cristiana: fe cuya piedra fundamental es la Encarnación del Verbo en el seno virginal de María, la cual posó su planta en esta tierra bendita, á la orilla del Ebro, tomando posesión de España como cosa suya.

Busquemos, en medio de las desgracias, vergüenzas é ignominias que hoy nos agobian, días de ventura y recuerdos gloriosos que templen nuestro espíritu, y cuya luz guie nuestros esfuerzos para levantarnos de nuestro abatimiento.

En todos ellos veremos que el móvil de las grandes empresas y de las grandes hazañas ha sido la fe en Cristo, y que esta fe ha tenido por base firmísima el amor y la devoción á la Virgen María.

No pondrá Alfonso I de Navarra sus ojos en Zaragoza, y la arrancará de manos de los sarracenos, ni vencerá en treinta batallas, si no hubiese visto el templo del Pilar casi arruinado, y le hubiese movido el deseo de restaurarlo y de adorar con su ejército la imagen veneranda. No llevaría después D. Jaime I sus armas victoriosas á Valencia y Murcia, ni se coronaría de gloria como guerrero, como legislador, como rey y como sabio, ni elevaría el que fué pequeño reino, de Sobrarbe, á potencia de primer orden, que predominase en el Mediterráneo con las naves catalanas, é infunda respeto en todo el mundo, si en su marcha triunfal no fuese dejando en cada palmo de tierra un monumento en honor de María, y su ardiente fe no lograra, que hasta los santos militasen en sus escuadrones. Ni se hará la conquista de Mallorca sin que la imagen de María vaya á vanguardia de los cruzados aragoneses y catalanes, y sin que sea su nombre bendito al grito de guerra que les dé ardimiento para luchar y vencer.

Destrozaremos en Lepanto á la potente piratería mahometana; pero será porque el pendón de María ondea en la Capitana, y la cristiandad implora su auxilio con el Rosario.

Irá el nombre de María unido á la conquista de Granada y al de la nave que descubrió un mundo para España; Covadonga será la cuna de la Reconquista; y si durante siete siglos va apareciendo á cada paso un nuevo simulacro de esta celestial reina, ocultado para evitar las profanaciones agarenas, cada uno será testimonio de la devoción de aquellas generaciones que precedieron á la degenerada época de don Rodrigo.

Teñiránse las ondas del Ebro con la sangre de innumerables mártires, que serán semilla de nuevos cristianos, hasta que Recaredo, con el establecimiento de la unidad católica, alcance el más alto punto de poder y esplendor para su reinado; pero no hubiesen tenido valor para morir confesando su fe, si María Santísima no hubiera dejado personalmente, como prenda de su predilección y símbolo de firmeza, ese Pilar bendito que ha resistido el embate de diez y nueve siglos, y que se mantendrá firme y enhiesto mientras aliente un español digno de este nombre.

Abramos la historia patria por cualquier lado y siempre estudiándola atentos sacaremos esta conclusión: Grandeza, laureles y gloria, cuando se ha amado mucho á María; desolación, llanto y ruina, cuando con los vicios, mezquindades y pasiones se ha debilitado aquel amor. María y España son inseparables, y... ¡Ay del día de la separación! María siempre será María; pero España dejaría de ser.

A D H E S I Ó N

MALLORCA DOMINICAL, al honrar hoy sus páginas con el preinserto artículo, en honor de la excelsa *Pilarica*, se adhiere, con hondo entusiasmo, al hermosísimo y laudable proyecto, ya bendecido por varios Prelados, de una nutrida y selecta peregrinación á Zaragoza; en desagravio de los ultrajes inferidos al Señor y á su bendita Madre, por la barbárie de unos españoles bastardos, que, con ocasión del Jubileo del *Año Santo* y al grito de *¡Viva la libertad!* llegaron al extremo de apedrear la histórica y gloriosa Basílica del Pilar.

Se complace, también, en ofrecer su modesto concurso y sus columnas á la colonia aragonesa residente en esta ciudad de Palma, para cuanto se relacione con la proyectada grandiosa y reparadora manifestación católica.

LA REDACCIÓN

Regalims de mel

Biblioteca Luliana—Al cap derré s'ha dat a llum els llibres *del Gentil e dels tres savis, de primera e segona intenció* y de *Mil proverbis*, originals de R. Lull, ab notes y variants per Micer Geroni Rosselló, y un proleg y un glosari del *Bibliofil lulista*, lo gran entussiasta del Doctor il·luminat, Mateu Obrador, nostre colaborador. Están encarregats de continuar dita biblioteca, Mossen M. Costa y Llobera, Mos. Antoni M.ª Alcover, Mos. Mateu Rotger, D. E. K. Aguiló, D. M. S. Oliver y don J. L. Garau, els qui prest publicarán els llibres de *L'Arbre de la Filosofia del Amor, D'Oració, De Deu, Felix de les maravelles* etc. etc. ab sos corresponents prolegs, e ilustracions; tots en bon paper y bona lletra.

Nos plau veure que a Palma no tots els homos qui valen per son saber y per sos mèrits propis, s'ocupan de política. Deu y la Patria los ho premiarán.

Y a proposit.—El Regionalisme Catalá está d' enhorabona en quant a sa fecunditat en materia de publicacions. Llegiu aquesta llista de *llibres y folletos y fulles*, exits de ses imprentes durant els anys 1897—98—99—1900.

Capitals	llibres y folletos fulles a lloure	
1. Madrit	6601	3793
2. Barcelona	6310	5112
3. Alicante	631	748
4. Cadiz	394	5301
5. Palma	385	4358
6. Sevilla	329	351
7. Coruña	271	1075
8. Girona	243	1013
9. Valladolid	228	3998
10. Valencia	192	635

Vaja! que volém més y ocupám el quint lloch.

Revista Luliana.—Ja han exit dos números d' aquesta nova publicació barcelonina, entre quals colaboradors figuran cinch palmessans amigs nostros. Dita Revista te per objecte no sols revivar els estudis del sistema científich del Arcangelich Doctor y Martir de Cristo R. Lull, sinó també dar

a coneixer sa vida y els seus escrits. Ben arribat sia lo nou guerrer en favor dels nostros ideals. Queda establert el camvi.

Diccionari de la llengua Catalana.—Prest posarán mans a l'obra. Ja ha paregut la *Letra de convit* en lo Bolletí de l' *Arqueològica Luliana*, y ara s' enviará a tots los colaboradors inscrits pera que vejin l' orde y la manera com s' organisan los treballs. Indudablement, aquesta empresa ha menester gent llesta, abrinada, sensa vèssa, y entussiasta de la nostra literatura patria. Per sort, son iniciador, lo M. I. Sr. Antoni M.ª Alcover, ha trobat eco y protecció en totes les comarcas de Catalunya, Valencia y del Rosselló, pais fins y tot els bisbes beneheixen l'obra. Diguém aquí lo que Mossen Alcover estampa per acabament de son *Convit*: «Que Deu nostre Senyor la benehesca, y la prosper, y l' ampar fins que la tenguém acabada. Amen.»

Jochs florals de Zaragoza.—Sabém que s' hi han presentades algunes poques poesías de autors mallorquins obtant al premi oferit p' el tema, *Història o costums de Mallorca*. ¡Llástima qu' el nostro jovent sia tan poch aficionat a la bella literatura!

Para-llamps.—Una persona caritativa n' ha fet posar tres gullas ab ses corresponents cordes de descárrega, sobre la casa de refugi dels veyets pobres, sostenguda per les Germanetes.

Consola molt veure qu' encara hey ha cors generosos que se recordan dels desgraciats.

L' orga de la Sèu.—Pareix qu' el M. Illtre. Cabildo de la Sèu, va darrera compondre y millorar el seu orga, a qual fi es vengut un orguè francès de bona fama. Y també, ha fet col·locar els vidres en la segona claraboya o finestral de la gran ábside. Ja que, per manca de diners, no li es possible reposar l' altar y retaulo major antig, gran cosa es atendre a altres millores tan importants com les citades.

Sor Clara Andreu.—Dimecres passat fou benedida solemnement, la nova cambra hont s' han de conservar les despulles momificades d' aquella venerable, en lo convent de Snt. Bartomeu d' Inca. No volém dir rês de les obres perque no mos toca a noltros.

Y basta de dolç, no fos cosa qu' els nostros lectors quedassin embafats.

B. F.

ANYORANÇA

Assegut baix de la soque
d' un vell desmay un pastor,
la flauta dolça que toca
sols te gemechs de dolor....

Passan anys y l' anyorança
may el deixa sossegar;
mariner sens esperança
en les ones de la mar.

Plorant, plorant la pastora,
qu' en les seues juventuts
li prengué la mort traidora,
sos anys més bells ha perduts.

Bé tresca valls y comelles
en va cercant el consol,
més lluny d' ell, que les Cabrelles
llunyanes no están del sol.

Fins y tot, quant en la molça
recolsat mira ls estels,
li toca la flauta dolça
entre somnis y recels.

Encare ran de la soque
del desmay aquell pastor
que ja 's vell, la flauta hi toca
refilant notes d' amor.

No de l' amor que essent jove
vessava son cor ardent,
perque ara en son pit hi cova
un' altra amor més brusent....

Perque avuy per les boscuries,
de matí sortint el sol,
los aucells ab les canturies
y el matiner embatol

qu' entre les branques sospira,
li desxondí 'l pensament,
y el vell desmay, que se mira
tot trist en l' aigua corrent,
li mostra 'n l' aygua que corre
la vanitat que passá
y l' imatge que s' esborra
un temps que no tornarà....

Y si llevòrs estimava
l' hermosura d' una flor
que quant cullirla esperava
s' esfullá ran de son cor;

ara un' altra flor estima,
brostada d' un' altra rel
en l' ull tendre d' una vima
florida 'n l' horta del cel.

Puix llevòrs ple d' anyorança
se feu amich de la mort,
més avuy ab l' Esperança
del cel, ha trobat conhort.

A. M. D. G.

JOÁN AGUILÓ, PRE.

Manacor.

Anima, bèstia o màquina

(Traducció d' en TAINE.)

Anima, bèstia o màquina; y no hi ha que donar-li voltes. Per més rara que sembli l' encollada d' aquests tres mots, sempre s' hi descobreix una veritat important y lluminosa. Vejemho breument.

La màquina no 's mou, si no l' empeny una força extranya; la bèstia fa sempre lo mateix, sens avenç ni perfeccionament: el niu dels aucells, la bresca de les beyes, la fidelitat del ca son avuy lo que foren abans y lo que serán també d' aquí 'n envant.

Sols l' homo, demunt la terra, es lliure en sos actes; seguit-seguit los modifica y casi sens fites pot perfeccionarlos.

¿D' ahont prové, idò, la diferencia entr' ell, la màquina y la bèstia?

De la seua ànima racional.

—Més, jo no l' he vista may, dirá qualcú.

—Poch hi importa això, si prou es dona a sentir y coneixer ella mateixa! ¡Ja 'm fa ferm que no pugua veurer les vibracions ondulatories, que pro-

duheixen el sò, la llum y el calor, si jò me n' aprofit d' aquests tres bens!

L' ànima, per invisible que sia, es revela en l' homo d' un modo ben sensible e innegable. Es per ella que *pensám, volém, gosám y estimám*.

¿Faria tot això, per sí mateix, un pur tròs de carn? Que responga el bon sentit.

—¿Y no es el cervell lo que produheix los nostres pensaments y sensacions?

—Si el cervell tot-sòl produhís les idèes, els caparròts més disforjos serían els més intel·ligents; y el bòu, per exemple, duria sa ventatja al homo, y no de mides. ¡Això si que fa ganas de riure!

Es cert qu' el pensament humá es sovint la representació d' objectes materials; mes nos presenta també, deshiara, l' imatge de sers inmaterials y abstractes: la virtut, la ciencia, l' honor, el sacrifici, Deu, etc. etc.: coses totes aquestes que no 's poren *congriar*, dins la *clòsca*, sens contar ab una força inmaterial y superior: l' ànima.

A fermar caps y acabém—En primer lloch: *no creurer en l' ànima, es esborrar per complet tot dever*. La mort, divent midar ab una mateixa rasadora tots els còssos, ¿que sería la paga per l' homo honrat, virtuós, de cor noble y tan sovint combatut y provat, an aquest mon; o bé sería el castich pel dolent, a qui sonriu aquí baix la fortuna?

Endemés; *negar l' existencia de l' ànima es posarnos molt per devall dels animals més afavorits, que noltros en lo seu còs, tenint més salut, força, etc. etc.*

Per últim; *si no tenim ànima, el vici y la virtut son productes, com el vi y el vidriol; y no es més immoral ser viciós que ser jeperut*.

EL SEN GARROVÍ.

HOMENATJE A CRISTO REDEMPTOR

que per commemorar el comensament del sigle XX, li consagra la ciutat d' Inca erigint una Creu monumental dalt el puig Lo MINYÓ, vehinat del de Sta. Magdalena.

La suscricció uberta per lo Rnd. Mossen Guillel Pujades y l' Honor Miquel Durán, en dita ciutat, pujava día 10 de Octubre 430'57 pessetes.

MALLORCA DOMINICAL, iniciadora del projecte, ha rebut fins ara los sigüents donatius:

	<i>Pessetes</i>
Suma anterior.	102'05
Don Bartomeu Cortés, pvre.	2'00
» Francesch Forteza, id.	2'00
» Francesch Antich é Izaguirre	15'00
» Francesch Tortell, pvre.	1'00
» Jusep Latorre	5'00
» Jusep I. Valentí.	2'00
» Bartomeu Obrador, pre. (Campos).	1'00
» Mateu Obrador, de id.	0'50
Donya Concepció Antich é Izaguirre	1'00
Un catòlich, en sufragi de l' ànima de son pare	0'50
N. N.	0'25
B. L. F.	0'25
Suma.	132'55

Nota.—Rebrán donatius:

El Director d' aquest setmanari, Muntaner, 10.

L' Administrador, e impressor, Cadena, 11.

La Farmacia de D. Francisco Antig Izaguirre,

Colón, 34, en quals mostradors se pot veure exposat el projecte.

Lo nostro Ilm. Sr. Bisbe, s' ha dignat concedir 40 dies d' indulgencia als feèls que contribuirán ab alguna almoyna o treball a l' erecció de dit monument, primer y únich, en son gènero, qu' els catòlichs alsan dins Mallorca.

CRONICÓ

Dia 26.—A France segueixen pegant ab sa massòta y fent falagadures a son amich el Czà.

Dia 27.—¡Ell mos sortiran de morro fumat aquests boers! Tant *sucarán* que arribarán a treure tot el *such* an els inglesos.

Dia 29.—A Sant Jaume, Sant Felip Neri y el Socós, respectivament, han dita la missa nova els novells preveres, Mossens Estrades, Abraham y Caimari. A Inca també mossen Quetglas, á Petra mossen Santandreu y a Valldemossa mossen Ripoll. Un ramell d' enhorabones a tots y per molts anys, si convé.

—Víctima d'una febra maligna y després de rebuts, ab molt de fervor, els auxiliis espirituals, se dormí en la pau del Senyor, a la Vileta, nostron amich el jove Miquel Llabrés Frau, alumne de Sagrada Teologia en el Seminari. ¡Que lo vejém en el cell!

Dia 30.—Els periòdichs locals cridan fort l' atenció de les autoridats sobre lo qu' está succehint a *Ca'ls Enagistes*, ahont han mort, víctimes d' *es tifus*, tres frys de la casa. Això se deu als perfums *sanitosos* que ha espargits tot l' estiu, un femer descubert sullá prop.

Octubre. † *En nom de Deu sia. Amen.*

Dia 1.—Apertures oficials d' escoles de tota casta. En el Seminari presidí la festa el Sr. Bisbe, celebrant missa del Esperit Sant. Llegí el discurs el Catedrátich d' Historia, don Andreu Mas. Assistí distingida concurrencia.

A l' Institut obrí el curs, en nom de la Reyna, el senyor Director, después de llegida la memoria de costum pel senyor Secretari y haver repartits els premis.

Dia 2.—A la sessió del Ajuntament surt a ròtlo el nostro setmanari. Se coneix que hi ha qui té picó..... Agraphim ses *moxonies*.

Dia 3.—Sabem que Mossen Miquel Tomás, Rector de la parroquia de Sant Juan, es nombrat pel mateix carrech en la de Binisalem. Enhorabona.

Dia 4.—Arriba el primer número de la *Revista Luliana* que se publica a Barcelona, colaboranhi distingits escriptors mallorquins.

—Missa nova a Sant Nicolau per Mossen Francesch Aguiló.

—Comensa les sessions de la temporada el *Col·legi medich-farmacéutich*. Disertá don Jaume Font sobre les febres qu' are están a s' orde del día.

Dia 5.—Surt, cap a Menorca, l' Illustríssim Senyor Bisbe d' aquella diòcessis, Dr. Castellote, qu' era arribat el día abans de Valencia.

Dia 6.—Celebra sa primera missa, a les Tereses, mossen Antoni Llabrés.

ES CRONISTA

FOLK-LORE MALLORQUÍ

ADAGIS AGRÍCOLES

(Continuació)

No hi ha Mars sense neu.
 No hi ha Abril sense espigues.
 No es tan dols l' Abril florit, que no mos gel qualque pich.
 Ni dona desvergonyida, ni planta pel Mars florida.
 Pagés endeutat, cad' any li es fallát.
 Petjada de pagés, no fa mal a res,
 Pagés enderrerit, no te anyada bona.
 Pagés que molt cassa, deixa caure la casa.
 Per Nadal maduran les nesples.
 Polls nats dins el Janer, ponen dins payer.
 Polls de Janer, ponen dins es paner.
 Per Ascenció, ni metla ni ametló.
 Per Cincogesma, metla plena.
 Per Sant Jordi, espigues d' ordi.
 Per Sant Pere, revolta la figuera.
 Per Sant Jaume, assoleya la pauma.
 Per Santa Llucía, s' allarga la nit y s' acursa el día.
 Per Sant Martí, mata 'l porch y ensata el vi.
 Pagés que no frissa, ses rates lo sisan.
 Quant boyra pastura, brusca segura.
 Quant Mars fa d' Abril, Abril fa de Mars.
 Quant no plou de Maig, anyada d' ordi vendrá.
 Qui no bat p' el Juriol, no bat quant vol.
 Quant Sant Pere plora, tres vègades plora.
 Qui a Tots-Sants no te sembrat, perilla quedá enganat.
 Quant ve Sant Gil, es vespre fil.
 Qui s' afanya en l' estiu, posa en l' ivern.
 Qui bon Maig ha de tenir, primarench comensa.
 Sa primavera tardana, fa creixer es blat a sa sala.
 Si no plora lo cel, no riu la terra ab flors.
 Si lo Mars no marssetja ni l' Abril abrinetja, tot l' any bogeja.

(Seguirá).

S. ELVIRO MÁS

DIBUJO

En la IMPRENTA y PAPELERÍA de JOSÉ MIR (SUCESOR DE UMBERT)—Calle de la Cadena de Cort núm. 11 y de Fideos 1 y 3—hallarán un completo surtido en artículos para dibujo de las más acreditadas fabricaciones.

Clases superiores y precios reducidos

OBRADOR D' ARGENTERIA

Dirigit per D. Jusep Fortesa = Rey
Mestre Orífice de la Catedral
Carrer de Colón, núm. 23—PALMA

**GRAN TALLER DE ESCULTURA RELIGIOSA
DE JOSÉ QUIXAL**

56—Villarroel—56 —*— BARCELONA

Especialidad en imágenes de madera para el culto católico. En dicho acreditado taller se trabaja indistintamente el bronce, mármol, piedra y madera, construyéndose la estatuaria monumental, todo de un gusto verdaderamente artístico y en condiciones sumamente económicas.—Se remiten gratis, nota de precios, presupuestos y dibujos.

Ventas al por mayor y menor.—Solicita representantes

LA ROQUETA

DE D. PERE A. CETRE

Fábrica de tota classe de cerámiques artístiques y de retjoles vernisades y altres objectes ornamentaris y de profit per la construcció d' edificis.—Despatx, carrer de San Miquel.

LIBRO**DE CUENTAS HECHAS**

útil á toda clase de personas y verdaderamente indispensable para los que se dedican á la compra y venta de ganado de cerda.

A lo último va una

REDUCCION**DE KILÓGRAMOS Á ARROBAS Y TERCIAS**

para facilitar las operaciones.

De venta en la imprenta de José Mir, calle de la Cadena núm. 11.

Teatre Mallorquí

A s' imprenta d' aquest setmanari—Cadena de Cort núm. 11—hi ha comèdies y altres pesses dramátiques dels més reputats escriptors mallorquins.

Grandes Almacenes SAN JOSÉ

—*— BRONDO esquina BORNE *—

SE acaban de recibir los géneros de la presente temporada.—CAMISERÍA, CORBATERÍA, LENCERÍA, LANERÍA, PAÑERÍA, ALFOMBRAS, TAPICERÍAS, CORTINAJES, PAÑOLERÍA Y GÉNEROS DE PUNTO.

FÁBRICA ANTIGA DE GAS

Sa que mos dugué sa millora d' aquesta llum tan cómoda y neta.

Sa que l' any 1857 triunfá dels seus competidors á sa subasta, porque va fé una rebaixa en el preu de s' alumbrat publich, que aventatjava emb' un 23 per cent s' oferta que els altres feyan.

Y sempre ha cumplit tots els seus compromisos.

Sa que en 40 anys may meresqué de s' Ajuntament sa mes petita amonestació.

Y conta ab sos mes principals centres de consum.

Y de cada día reb mostres de simpatía des publich.

Sa que ven es gas mes barato y ofereix mes ventatjes als seus parroquians.

OFICINAS: Porella, 16.

GRAN ALMACEN DE PAÑERIA SASTRERIA Y NOVEDADES**DE BARTOLOME GUMBAU é HIJOS S. en Cta.**

Jaime II números 87, 89, 91, 93 y Escursach 16 y 18—FRENTE AL BANCO DE ESPAÑA

Completos y variados surtidos en todos los artículos tanto del país como del extranjero.

Sastreria para Militares y señores Sacerdotes

Secciones especiales.—Gran colección en damascos, tapicerías, cingulos, albas y galones.—Espléndido surtido en artículos negros de luto para Señora.